

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/aktualnosci/150169,Uroczystosci-upamietniajace-zamordowanych-przez-UB-zolnierzy-NSZ-Malerzowice-Wie.html>
2021-10-23, 16:23

Uroczystości upamiętniające zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ - Malerzowice Wielkie, Stary Grodków (woj. opolskie), 18 września 2021

We wrześniu 1946 r. Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego we współpracy z NKWD przeprowadziło przeciwko Narodowym Siłom Zbrojnym tajną operację likwidacyjną, która do historiografii przeszła pod nazwą operacja „Lawina”. W 75. rocznicę zamordowania żołnierzy NSZ odbyły się w miejscu dawnego majątku Scharfenberg w Malerzowicach Wielkich oraz na Polanie Śmierci k. Starego Grodkowa poświęcone im uroczystości, w których wziął udział dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa IPN.

Od kilku lat w Malerzowicach Wielkich (woj. opolskie, gm. Łambinowice) w połowie września odbywają się uroczystości upamiętniające zamordowanych tutaj żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych z oddziału kpt. Henryka Flamego ps. Bartek. Uroczystości w roku 2021 miały miejsce 18 września – najpierw w Malerzowicach Wielkich, później w Starym Grodkowie.

W miejscu dawnego majątku Scharfenberg zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk przypomniał tragiczne losy żołnierzy, którzy nie godzili się z uzależnieniem Polski od ZSRS i chcieli opuścić kraj, aby nadal walczyć o jego wolność. W drodze na Zachód, pewnego wrześniowego wieczoru 1946 roku, do pałacu Scharfenberg niedaleko Malerzowic Wielkich przyjechało ich z Podbeskidzia ok. 30. Mieli nadzieję, że kolejną noc spędzą już poza sowiecką strefą wpływów, w wolnym świecie. Nad ranem zostali zaatakowani przez UB i NKWD i po krótkiej walce ujęci, a następnie pojedynczo – jeden po drugim i na oczach jeszcze żyjących – strzałem w potylicę zamordowani. Uratowało się tylko dwóch z nich – jeden, mając nadzieję, że oprawcy już odeszli, opuścił kryjówkę na strychu, został jednak schwytyany i także zamordowany.

- Dzisiaj na podstawie relacji, ale także wyników badań genetycznych, możemy powiedzieć, że tym partyzantem był Władysław Nowotarski, ps. Lotnik. To narzeczony Stanisławy Golec ps. Gusta. Wyjechała za nim i dziś jeszcze nie wiemy czy „za nim” oznacza, że pojechała tym transportem i tu została czy „za nim” wyjechała drugim transportem i jej zwłoki są gdzieś na terenie Starego Grodkowa i zostały przez nas odnalezione. Ale przyjdzie taki czas, że poznamy i tę

tajemnice. A wtedy będziemy mogli pochować ich obok siebie i spełnić tę niewypowiedzianą wspólną wolę

- powiedział w trakcie uroczystości dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa IPN.

Prof. Szwagrzyk stwierdził również, że nadszedł już czas, aby powstało tu miejsce pamięci narodowej wraz z przestrzenią edukacyjną, gdzie będzie można wszystkim opowiedzieć o tej historii i o historii tego miejsca, szczególnie młodemu pokoleniu.

Wojewoda opolski Sławomir Kłosowski podziękował Instytutowi Pamięci Narodowej za prace nad przywróceniem pamięci o żołnierzach „Bartka” i ich identyfikację. Zwrócił także uwagę na potrzebę upowszechniania historii zmagania z komunizmem i pokazywania społeczeństwu ofiar, które Polacy w tej walce ponieśli.

Po krótkiej modlitwie złożono pod krzyżem kwiaty. W imieniu IPN wieniec złożył Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa IPN, wraz z Pawłem Rozdźestwieńskim, p.o. dyrektora Oddziału IPN we Wrocławiu i Renatą Wojciechowską, p.o. naczelnika Delegatury IPN w Opolu. W uroczystości uczestniczyły rodziny zamordowanych partyzantów, które specjalnie przybyły na opolską ziemię z Podbeskidzia.

Uroczystości upamiętniające zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ w miejscu dawnego majątku Scharfenberg w Malerzowicach Wielkich

Uroczystości upamiętniające zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ w miejscu dawnego majątku Scharfenberg w Malerzowicach Wielkich

Uroczystości upamiętniające zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ w miejscu dawnego majątku Scharfenberg w Malerzowicach Wielkich

Uroczystości upamiętniające zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ w miejscu dawnego majątku Scharfenberg w Malerzowicach Wielkich

Uroczystości upamiętniające zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ w miejscu dawnego majątku Scharfenberg w Malerzowicach Wielkich

Uroczystości upamiętniające zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ w miejscu dawnego majątku Scharfenberg w Malerzowicach Wielkich

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
miejscu dawnego
majątku Scharfenberg
w Malerzowicach
Wielkich

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
miejscu dawnego
majątku Scharfenberg
w Malerzowicach
Wielkich

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
miejscu dawnego
majątku Scharfenberg
w Malerzowicach
Wielkich

Uroczystości w Starym Grodkowie rozpoczęły się od mszy św., po której zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk zapoznał zgromadzonych z historią walki oddziału kpt. Henryka Flamego ps. Bartek z Niemcami i komunistami (polskimi i sowieckimi) po wygnaniu z kraju Niemców. Zaznaczył też, że przez kilkadziesiąt lat trwania systemu komunistycznego prawda o tym mordzie była ściśle strzeżoną tajemnicą państwową. A i później, po upadku systemu komunistycznego, w wolnej Polsce wiedza na temat tego, co wydarzyło się tutaj, bardzo wolno docierała do powszechnej świadomości Polaków.

- Wrzesień to czas narodowej zadumy nad największym kataklizmem w dziejach naszego narodu i państwa, jakim była II wojna światowa. Wrzesień to także czas bolesnej refleksji nad tym, co wydarzyło się we wrześniu 1946, naszej pamięci o nieprawdopodobnym mordzie dokonany na Opolszczyźnie przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego i sowieckich służb specjalnych

- przypomniał Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa IPN, na uroczystościach w Starym Grodkowie.

Do uczestników upamiętnienia list wystosowała Elżbieta Witek, marszałek Sejmu (skan w linku na dole strony). Tutaj również złożono kwiaty. W imieniu IPN wieniec złożył Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa IPN wraz z Pawłem Rozdźestwieńskim, p.o. dyrektora Oddziału IPN we Wrocławiu i Renatą Wojciechowską, p.o. naczelnika Delegatury IPN w Opolu.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ w
Starym Grodkowie.

Uroczystości w obu lokalizacjach poprowadził Marcin Żukowski z Delegatury IPN w Opolu, a zostały one zorganizowane przez Instytut Pamięi Narodowej i Opolski Urząd Wojewódzki przy współudziale miejscowych samorządów (Grodków, Skoroszyce).

* * *

W ostatnim czasie – dzięki pracy Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN – zostały zidentyfikowane szczątki Jakuba Łaciaka i Antoniego Sojki, dwóch żołnierzy z oddziału NSZ kpt. Henryka

Flamego ps. „Bartek”. 12 sierpnia 2021 r. w Pałacu Prezydenckim w Warszawie rodzinom wręczono noty identyfikacyjne potwierdzające odnalezienie i identyfikację ich bliskich.

Jakub Łaciak

Urodził się 21 maja 1925 r. Działał w ramach Zgrupowania Oddziałów Leśnych VII. Okręgu Narodowych Sił Zbrojnych pod dowództwem kpt. Henryka Flamego „Bartka”. Został zamordowany we wrześniu 1946 r. w Starym Grodkowie w wyniku operacji komunistycznego aparatu bezpieczeństwa o kryptonimie „Lawina”. Szczątki Jakuba Łaciaka zostały odnalezione w marcu 2016 r. podczas prac ekshumacyjnych prowadzonych przez IPN w Starym Grodkowie.

Antoni Sojka ps. „Zajac”

Urodził się w 1922 r. w Bierach w powiecie bielskim. W czasie okupacji został skierowany do pracy w Zakładach Chemicznych w Kędzierzynie-Koźlu. Przesiedlony wraz z całą rodziną do Bielska, przez krótki czas pracował w fabryce maszyn włókienniczych BEFAMA w Bielsku. Około 1945 r. rozpoczął pracę w lesie oddalonym o kilkanaście kilometrów od Bielska. Rozpoczął wówczas współpracę z partyzantami Zgrupowania Oddziałów Leśnych VII. Okręgu Narodowych Sił Zbrojnych pod dowództwem kpt. Henryka Flamego „Bartka”. Został zamordowany we wrześniu 1946 r. w Starym Grodkowie w wyniku operacji komunistycznego aparatu bezpieczeństwa o krypt. „Lawina”. Szczątki Antoniego Sojki zostały odnalezione w marcu 2016 r. podczas prac ekshumacyjnych prowadzonych przez IPN w Starym Grodkowie.

Pod pozorem przerzutu do amerykańskiej strefy okupacyjnej w Niemczech wywieziono i zamordowano na Śląsku Opolskim około 100 żołnierzy NSZ. Partyzantów pozbawiono życia w trzech miejscach: w poniemieckim majątku Scharfenberg pod Malerzowicami Wielkimi, pod Starym Grodkowem (na dawnym lotnisku polowym) oraz pod Barutem koło Strzelec Opolskich. Żołnierze NSZ, którzy uczestniczyli w pierwszym przerzucie, zostali rozstrzelani. Kolejnych zakwaterowano w uprzednio zaminowanych budynkach, które następnie wysadzono w powietrze. W 2012 r. IPN ekshumował szczątki żołnierzy w dawnym majątku Scharfenberg, natomiast w 2016 r. pod Starym Grodkowem. Dzięki pracom identyfikacyjnym ustalono, że odnalezione szczątki należą do żołnierzy NSZ ze zgrupowania kpt. Henryka Flamego ps. „Bartek”, którzy zostali zamordowani we wrześniu 1946 r.

Zaproszenie na
uroczystości
upamiętniające
zamordowanych przez
UB żołnierzy NSZ -
Stary Grodków (woj.
opolskie), 18 września
2021

PLIKI DO POBRANIA

[List Elżbiety Witek, marszałek Sejmu, do uczestników uroczystości w Starym Grodkowie. \(pdf, 547.86 KB\) 19.09.2021 10:23](#)